

بیداری تاریخی درباره هولوکاست در میان سعودی‌ها

به قلم رابرت ستلوف (/fa/experts/rabrt-stlwf-0/)

۲۶ ژانویه ۲۰۱۸

همچنین دست‌یافتنی به

(English (/policy-analysis/historic-holocaust-awareness-awakening-saudi-arabia-all-places

العربية (/policy-analysis/shwt-altwyt-altarykhyt-l-almhrqt-fy-alswdyt-baldhat/)

درباره نویسنده

رابرت ستلوف (/fa/experts/rabrt-stlwf-0/)

رابرت ستلوف مدیر اجرایی انستیتو واشنگتن است. ستلوف کارشناس سیاست عربی و اسلامی است و در زمینه روند صلح اعراب و اسرائیل چالش اسلام سیاسی و ضرورت اصلاح دیپلماسی عمومی ایالات متحده در خاورمیانه مطالب زیادی منتشر کرده است.

مقاله‌ها و دیدگاه‌ها

دریافت نام‌های از سوی یک چهره ارشد مذهبی عربستان به مناسبت روز یادبود هولوکاست مثالی روشن از دراز شدن دست دوستی از قلب دنیای اسلام است

روز شنبه (۲۷ ژانویه ۲۰۱۸) سالگرد آزادسازی اردوگاه مرگ آشویتس به دست ارتش سرخ روز بین‌المللی یادبود هولوکاست است. قطعنامه سازمان ملل که این روز را نامگذاری کرد از همه کشورها می‌خواهد تا «برنامه‌های آموزشی تدوین کنند تا این تراژدی در خاطره نسل‌های آینده زنده نگه داشته شود و از روی دادن نسل‌کشی دیگری جلوگیری شود». عربستان سعودی در این زمینه گامی بزرگ برای ادای مسئولیت خود در این زمینه برداشته است.

عربستان سعودی سرزمین نابگرایی مذهبی که پادشاه آن (ملک فیصل) زمانی «پروتکل‌های مشایخ صهیون» را واقعیت تاریخی می‌پنداشت. کشوری که نماینده آن در سازمان ملل (جمیل بارودی ۱۹۷۶) یادداشت‌های آنا فرانک را جعلی می‌دانست و قتل عام میلیون‌ها یهود به دست نازی‌ها را افسانه‌سرایی می‌خواند. کشوری که نه تنها ۱۵ تن از ۱۹ عامل حملات یازدهم سپتامبر شهروند آن بوده‌اند بلکه مقامات مذهبی آن برای دهه‌ها تعصب و نامداراگری را به مدارس مذهبی و مساجد سرتاسر جهان صادر می‌کردند و به نفرتی دامن می‌زدند که بستر شکل‌گیری و ظهور القاعده و داعش و حماس و دیگر نهضت‌های افراطی اسلامی را فراهم ساخت. بله، عربستان سعودی، داستان این است:

در اوایل دسامبر در راس هیئتی از انستیتو واشنگتن که مدیریت آن را عهده‌دار هستم سفری به ریاض پایتخت عربستان سعودی داشتم. یکی از مقامات بلندپایه‌ای که با آن‌ها در جریان بازدید سه روزه خود ملاقات کردیم دکتر محمد العیسی دبیر کل نهاد «اتحادیه جهان اسلام» [رابطه العالم الاسلامی] بود.

از این سازمان همواره به عنوان تسهیل‌کننده اصلی تلاش‌های عربستان برای صدور قرائت افراط‌گرایانه ضدغریبی و ضدیهودی از اسلام به جهان نام برده می‌شد. سال گذشته بود که یک نهاد پژوهشی معتبر بریتانیایی عربستان سعودی را منبع اصلی افراط‌گرایی اسلامی در بریتانیا و «اتحادیه جهان اسلام» را بخشی اساسی از آن پروژه خواند.

تغییر در درون این اتحادیه ظاهراً از اگوست ۲۰۱۶ با انتصاب دکتر العیسی وزیر پیشین دادگستری عربستان به مدیریت این سازمان آغاز

شد. به نظر می‌رسد العیسی با پیروی از دستورات محمد بن سلمان شاهزاده و ولیعهد فعلی - که مصمم است کشورش را از لوته افراط‌گرایی پاک کند و آن را به «اسلام میانه‌رو» بازگرداند - ماموریت مشخصی برای متحول کردن اتحادیه جهان اسلام دارد تا آن را از سازمانی که نام آن با افراط‌گرایی گره خورده به نهادی تبدیل کند که مدارا را تبلیغ می‌کند.

نکته‌ای که اهمیت کمتری ندارد این است که العیسی قول داده این اتحادیه را به نهادی تبدیل کند که فقط بر مسائل دینی تمرکز دارد و به این ترتیب کاملاً از سیاست خارج است - البته به جز سیاست‌های مقابله با افراط‌گرایی.

من تردید داشتم در عربستان سعودی جایی که منبع اصلی مشروعیت خانواده سلطنتی از حفاظت از حرمین شریفین (مکه و مدینه) نشأت می‌گیرد و ادیان دیگر آزادی عمل ندارند دین و سیاست به شکلی بنیادین در هم تنیده است.

اما العیسی در جریان دیدارمان در ماه دسامبر مرا شگفت‌زده کرد. او نه تنها بر خلاف رویه سعودی تأکید کرد که مصمم است به مذاهب دیگر توجه کند و حتی با اشتیاق فراوان از بازدیدش از یک کنیسه یهودیان در پاریس گفت بلکه هنگامی که از او سوال شد درباره به رسمیت شناختن بیت‌المقدس به عنوان پایتخت اسرائیل از سوی رئیس‌جمهور ترامپ چه نظری دارد هیچ واکنشی نشان نداد. طبیعی است که اگر از یک نفر در ریاض انتظار داشتم بر میز بکوبد و در باب تعلق قدس به مسلمانان سخن‌سرایی کند و تصمیم ترامپ در به رسمیت شناختن حاکمیت دولت یهود بر هر محله‌ای از بیت‌المقدس را محکوم کند او همین رهبر اتحادیه جهان اسلام بود. اما او مودبانه از اظهار نظر در این باره خودداری کرد و گفت که این اتحادیه به صلح متعهد است و یک نهاد سیاسی نیست.

در بازگشت از سفرم در پیامی به العیسی از او به خاطر دیدارمان سپاسگزاری کردم و او را به واشنگتن دعوت کردم تا در کنفرانس سالانه انستیتوی تحت مدیریت من در ماه مه سخنرانی کند. اما این درخواست را هم افزودم که اگر به واشنگتن آمد از موزه آمریکایی یادبود هولوکاست بازدید کند و با مدیر موزه سارا بلومفیلد ملاقات کند.

پانزده سال تمام یکی از علاقه‌مندی‌های شخصی من ترغیب اعراب و مسلمانان به بحث درباره هولوکاست بوده است. باور من همواره این بوده که از میان برداشتن انکار هولوکاست که در فرهنگ اعراب و مسلمانان به شکلی گسترده وجود دارد عنصری حیاتی در جنگ بر ضد نفرت‌پرانی است که در کانون افراط‌گرایی اسلامی قرار دارد. من بخت آن را داشته‌ام که با موزه یادبود هولوکاست در پروژه‌ای بلندپروازانه برای مشروعیت‌بخشی به بحث هولوکاست در کشورهای عربی و مسلمان کار کنم و با ترویج درس‌های آموخته از این فاجعه به پیشگیری از نسل‌کشی دیگری در آینده کمک کنم.

موفقیت‌های چشم‌گیری در این زمینه داشته‌ایم به ویژه در مراکش (جایی که برادر پادشاه بر تدریس هولوکاست در مدارس به عنوان ابزاری برای مقابله با افراط‌گرایی تأکید کرد) و در تونس (جایی که جامعه مدنی آن این هفته روز یادبود هولوکاست برگزار می‌کند).

اما هرگز در تصور نمی‌گنجید که عربستان سعودی را نیز در فهرست کشورهای «پیشرو» در این زمینه ببینم. با این وجود العیسی مرا شگفت‌زده کرد. مدتی نگذشت که پاسخ او را دریافت کردم که می‌گفت دعوتم را قبول کرده و از موزه هولوکاست نیز دیدن خواهد کرد. گرچه او اولین مسلمانی نیست که به این موزه می‌رود اما به عنوان دبیر کل اتحادیه جهان اسلام بدون شک بالاترین مقام دینی مسلمان است که از آن بازدید می‌کند. گامی مهم در فرایند مشروعیت بخشی به بحث هولوکاست در میان مسلمانان.

چند روز بعد ایده دیگری به ذهنم رسید. با توجه به نزدیک شدن ۷۷ ژانویه پیام دیگری به العیسی فرستادم و پرسیدم که آیا ممکن است به مناسبت روز بین‌المللی یادبود هولوکاست به بلومفیلد نامه‌ای بفرستد. توضیح دادم که این نامه می‌تواند بازتاب‌دهنده رویکرد او و اتحادیه جهان اسلام به موضوع هولوکاست و تلاش گسترده‌تر برای مدارا و میانه‌روی باشد.

انتظار من یک نامه کوتاه و خشک بود. هرچه نباشد مقامات سعودی جزوه راهنمایی برای نوشتن نامه به مناسبت یادبود هولوکاست ندارند. اما متنی که دریافت کردم طولانی بود و تمام ۶۲۳ کلمه آن با اجازه موزه هولوکاست روی ویسایت انستیتوی واشنگتن

[http://www.washingtoninstitute.org/press-room/view/statement-on-holocaust-remembrance-from-head-of-saudi-](http://www.washingtoninstitute.org/press-room/view/statement-on-holocaust-remembrance-from-head-of-saudi-based-muslim-world-le)

[based-muslim-world-le](http://www.washingtoninstitute.org/press-room/view/statement-on-holocaust-remembrance-from-head-of-saudi-based-muslim-world-le) منتشر شده است. در آن نامه العیسی هولوکاست را حادثه‌ای خواند که «جامعه انسانی را عمیقاً تکان داد و منجر به رویدادی شد که وحشت آن را هیچ انسان صلح‌دوست و باانصافی نمی‌تواند انکار کند و یا دست‌کم بگیرد.»

و این هم نقل قولی طولانی‌تر از این نامه: «تاریخ این تراژدی انسانی را که به دست نازیسم شروع شد فراموش نخواهد کرد و هیچ انسانی به جز نازی‌های جانی و امثال‌شان بر آن فاجعه صحنه نخواهد گذاشت. اسلام واقعی با این جنایات مخالف است و آن را از بدترین فجایع انسانی می‌داند و در شمار جرائمی قرار می‌دهد که سزاوار شدیدترین تنبیهات است. سوال این است که کدام انسان معقول می‌تواند این جنایت وحشیانه را بپذیرد با آن همدلی کند و یا حتی آن را دست‌کم بگیرد. با این همه دلگرمی ما این است که حافظه تاریخ منصف و روشن است و عدالت عاری از هرگونه جانبداری به نمایندگی از انسان در سوگ قربانیان این جنایت نشسته است. قربانیان معصومی که زندگی خود را فدا کردند تا پادمانی فراموش‌نشده از آزادی و عزم باشند و مثالی از دامنه نفرت نازیسم که جهان را در جنگ و فاجعه غرق کرد.»

العيسی در خصوص انکار هولوکاست لحنی تندی دارد:

«تاریخ در حقیقت بی طرف است فارغ از هر تلاشی که جعل کنندگان تاریخ برای تغییر و یا دخل و تصرف در آن به خرج دهند» از این رو ما هر گونه انکار هولوکاست و کوچک انگاشتن تاثیرات آن را جنایتی با هدف تحریف تاریخ می دانیم و توهینی به کرامت انسان های بیگناهی که جانشان را از دست دادند» انکار هولوکاست همچین توهینی به همه ماست چرا که روح انسانی و پیوستگی های معنوی همه ما مشترک است»

و برخلاف بسیاری از اندیشمندان مسلمان که با آن ها در طول سال های گذشته در مورد این مسائل بحث کرده ام العیسی تلاش نکرد انتقاد از هولوکاست را با معادل سازی نادرست آن با «نسل کشی» فلسطینی ها به دست اسرائیل توجیه کند» برعکس او از این موضوع در کل دوری جست و بر خط مشی غیرسیاسی اتحادیه تحت مدیریتش بار دیگر تاکید کرد: «اتحادیه جهان اسلام کاملاً عاری از هر گونه هدف و تمایل سیاسی است» اما باورهای خود را در کمال بی طرفی بیان می کند بی طرفی که هیچ گونه لحن سیاسی ندارد»

در مجموع این نامه سندی شگرف است – شگرف به خاطر نویسنده محتوا و گستردگی پیام آن» گمان می کنم دلایل زیادی وجود داشته – دلایل اعتقادی و مثل آن – که رئیس اتحادیه جهان اسلام کاغذ و قلم برگرفته تا انکار هولوکاست را محکوم کند» [در این میدان تازه وارد نشده ام] و طوری که پسر نوجوان من دوست دارد بگوید این اولین دست و پنجه نرم کردن من نیست» اما عمل بسیار مهمتر از نیت و انگیزه آدمهاست» و حالا که العیسی این نامه را نوشته نمی توان از آن به آسانی چشم پوشید» به خاطر اوست که روز بین المللی یادبود هولوکاست امسال به عنوان روزی به خاطر سپرده خواهد شد که در آن عربستان سعودی – مدافع حرمین شریفین – گامی بزرگ در جهت پیوستن به جهان در اذعان به فاجعه هولوکاست برداشت» آیا کارهای بیشتری هنوز لازم است البته» اما اجازه دهید وقتی قردادانی لازم است قردادانی کنیم»

رابرت ساتلوف مدیر اجرایی انستیتو واشنگتن و نویسنده کتاب «در میان صالحان: قصه های گم شده از روایت هولوکاست در سرزمین

اعراب» (<http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/among-the-righteous-lost-stories-from-the->

[holocausts-long-reach-into-arab-](http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/among-the-righteous-lost-stories-from-the-) است» ❖

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Unpacking the UAE F-35 Negotiations

فوریه ۲۰۲۲ ۱۵

♦
Grant Rumley

([/policy-analysis/unpacking-uae-f-35-negotiations](http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/unpacking-uae-f-35-negotiations))

ARTICLES & TESTIMONY

How to Make Russia Pay in Ukraine: Study Syria

فوریه ۲۰۲۲ ۱۵

♦
Anna Borshchevskaya

(/policy-analysis/how-make-russia-pay-ukraine-study-syria)

BRIEF ANALYSIS

Bennett's Bahrain Visit Further Invigorates Israel-Gulf Diplomacy

فوریہ ۲۰۲۲ ۱۴

Simon Henderson

(/policy-analysis/bennetts-bahrain-visit-further-invigorates-israel-gulf-diplomacy)

TOPICS

(/policy-analysis/rwabt-rb-w-asrayyl/) روابط عرب و اسرائیل

(/policy-analysis/rb-w-aslam-syasy/) عرب و اسلام سیاسی

(/policy-analysis/dmkrasy-w-aslah/) دموکراسی و اصلاح

(/policy-analysis/khlyz-w-syast-hwzh-anrzhy/) خلیج و سیاست حوزه انرژی

REGIONS & COUNTRIES

(/policy-analysis/kshwrhay-hashykhlyz-fars/) کشورهای حاشیه خلیج فارس

(/policy-analysis/asrayyl/) اسرائیل